UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Primvm Codicis Praelectiones / Annotarunt, Alexander Imol. Celsus, Barbatias, Philippus Decius. Matthævs Antonianvs Recensvi

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Postulando.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96035

Visual Library

Abbas dicit qꝺ quidā eſt ſu⁹ monach⁹,vel cōuerſus.ille negat.lite pen-
dente ille dat decē abbati noīe trāſactiōis,ꝛ Abbas trāſigit cū eo. Que
1 ritur nūquid deinceps iſte habeat ꝓ libero. Rñ.gl.ª ꝙ ſic.ſi decretū epi
interuenerit,alias enim nō poſſet abſolui a monaſterio:qꝛ ſicut bona:ita
nec pſona monaſterij pōt alienari ſine decreto.ꝛ adde qꝺ no.§.ea.l.pſes.
4 ¶ †Doct.dicūt cōtra.Nā de cā ſpirituali nō pōt trāſigi,vt.c.de cetero.
ꝛ.c.ſtatuim⁹.ꝛ.c.ſup eo.de trāſa.cū ſimili.vñ lʒ gl.eſſet vera de iure ciuili
tñ ſec⁹ eſſet de iure canonico,ſm Odof.Jac.but.dicit ꝙ ēt de iure ciuili
gl.nō eſt vera:qꝛ monachat⁹ nō pōt a pſona ſeparari,nec cōſenſus poteſt
in hoc aliqd operari,vnde iure oīno inſeparabili nō vʒ trāſactio,ſecundū
Jac.bu.Bart.dicit idē eſſe in monachatu,ꝛ cōuerſione:qꝛ rei extrinſece
5 interuētus inducit ſimoniā ſm eū. ¶ †Ulterius querit,qd in cā matri-
moniali.Berta dicit qꝺ ego ſum eius marit⁹.hoc ego nego,ꝛ.x.ſibi dā-
do trāſigo.querit vtrū valeat tranſactio.ꝛ videt ꝙ ſic:qꝛ tranſactio de ſi
monia nō habet locū in matrimonijs cū ibi poſſit interuenire dos,ꝛ pe-
cunia,vt.l.Titio centū.§.j.de cōd.ꝛ de.gl.dicit ꝙ valet tranſactio cū au
thoritate epiſcopi,aliter aūt nō valeret in cā matrimonij.Bart.dicit qꝺ
aut trāſactio tēdit ad matrimoniū.ꝛ valet trāſactio,vt matrimoniū ſit.
aut tendit cōtra matrimoniū,ꝛ hoc eſt impoſſibile:qꝛ hoc eſt fedus inſe-
parabile,vnde nec ſentētia cōtra matrimoniū trāſit in rē iudi. nec iuſiu-
randū,vt not.in.l.ij.§.j.ff.de iureiur.Breuiter dic ꝙ vi trāſactionis ma
trimoniū nō inſtituit,nec deſtituit.Bene cōcedo tñ qꝺ ſi pſone ſunt ha-
biles,ꝛ verba exprimāt matrimonialē cōſenſum,ꝙ tanquā ex cōſenſu in
ducit matrimoniū nō ꝙ hoc ſiat ex ꝓpria vi tranſactionis:qꝛ vt.§.dixi,
nō cadit trāſactio in ſpiritualib⁹ iñ ꝓpria vi.Jura enim ſpiritualitatis,
non ſunt in noſtra poteſtate,ſicut nec iura ſanguinis,vt.ff.de pact.l.ius
6 agnatiōis. ¶ †Ultimo querit,apoſtolic⁹ dicit ꝙ quedā ciuitas eſt ſua.
illa ciuitas hoc negat,ꝛ ſic eſt q̄ſtio de ſtatu,nunquid de iſta q̄ſtione pōt
trāſigi,verbi gratia:ꝙ ciuitas faciat quedā ſeruitia,ꝛ nō alia,vel ꝙ data
certa annua quātitate nō cōpellat vlterius.Rñ.ꝙ valeat trāſactio,ꝑ re-
gulā iſti⁹ legis:ꝛ ideo capitula q̄ facit apoſtolicus ꝛ Imperator cū ciui-
tatibus,ſunt ſeruāda,hoc intellige,niſi interuenerit dolus,vt notat Cy.
§.de legi.l.digna vox.facit.§.eo.l.ſub pretextu.ꝛ quod ibi not. Bal.

¶ De errore calculi. Rubrica.

1 ☞ Calculatio errones etiam ſepe facta,non nocet.
2 Quid ſi iudex errat calculando in ſententia.
3 Sententia continens expreſſum errorem calculi,an ſit nulla,vel ſit ali-
qua,quatenus non eſt error.
4 Tranſactio,an reuocetur propter errorem calculi.

¶ Lex vnica.

ERrorem. Error caculi nō nocet,ēt ſi ſepe ſit
erratū,ꝛ etiā ſi ſtipulatio interue-
nit niſi ſit iudicatū,vel trāſactū.h.d.vel ſic.Si in calcu
lo eſt erratū,pōt ſepius ꝓtractari,ꝛ retractari,niſi ſuper
eo ſit iudicatū,vel trāſactū.Et indebitū ꝓmiſſum con-
dicitur.h.d.Diuidit in quatuor partes:nam primo po-
nit dictū.ſcdo infert ex eo.tertio excipit.quarto ampliat dictū.ſcda ibi.
1 vnde.tertia ibi,ſi res.quarta ibi,ſed ꝛ ſi. ¶ †Not. ꝙ erronea calculatio
etiā ſepe facta,nō nocet.ꝛ eſt arg.ꝙ erronea cōfeſſio ſepius repetita,poſ-
ſit reuocari. ¶ Itē not.ꝙ licet inter plures mercatores ſit ſaldata ratio,
ꝛ ſummata:tñ adhuc pōt petere debitor,vel creditor,vt iterū computet,
vt videat an ſit erratū in calculo,vel nō.etiā ſi talis error trāſiuerit in ſti-
pulationē. ¶ Item not.ꝙ ſententia nō reuocat pretextu erroris calculi.
nō ergo omnis error retractat ſententiam.ꝛ adde qꝺ no.ff.ad treb.l.ſeruo
inuito.§.cū pretor,ꝛ.ff.de iuſti.ꝛ iur,l.pe.ꝑ Gui.ꝛ Cy. ¶ Ultimo not.ꝙ
pretextu erroris calculi nō reſcindit trāſactio.Ratio eſt:qꝛ trāſactio fa-
2 cit preiudicium veritati,ſicut res iudicata. ¶ †Oppo.ꝛ videt qꝺ errore
calculi vitiet ſententiā,vt.l.j.§.j.q̄ ſen.ſine app.reſcin.Sol.aut errāt par
tes in calculādo,aut errat ipſe iudex.Si quidē errāt partes,vt qꝛ per er-
rorem calculi deducūt plus in cautione,vel minus,ꝛ iudex pronūtiat ſm
iſtā cautionē:tūc valet ſentētia,vt hic.Aut errat iudex:tūc aut exprimit
errorē in ſentētia:ꝛ tūc ſentētia eſt nulla,vt in cōtrario Aut nō exprimit
errorē:ꝛ tūc ſnia tʒ,vt hic.Probat iſta diſtinctio:qꝛ expreſſa nocēt:nō ex
preſſa nō nocent.ad hoc.ff.de re iudi.l.ſi preſes.ꝛ.j.quādo prouoca.nō eſt
ne.l.ij.Ja.de ra.dicit ꝙ aut error apparet ex actis.Aut non apparet ex
actis.primo caſu ſentētia eſt nulla:qꝛ lata ꝑ reſpectū ad actionē,videtur
continere quaſi errorē expreſſum.ar.j.de ſen.que ſine cer.quāt.pfe.l.hec
ſententia.Aut error nō apparet ex actis:tūc valet ſentētia.vnde tūc gra
uatus debet appellare,alias imputet ſibi,vt.j.ſi ſepius in integ.reſti.po-
ſtule.l.j.vbi dicit,appellare enim debuiſtis,ſi vobis ſentētia diſplicebat.
Bart.dicit idē qꝺ Ja.de ra.quādo ſentētia cōtinet rationem expreſſam
ad acta.Item dicit ꝙ quedā ſunt acta ad que ſentētia de neceſſitate re-
fertur,vt libell⁹,vt.l.vt fund⁹.ff.cōmuni diui.Itē ſentētia appellationis
de neceſſitate refert ad primā ſententiā.vnde ſi error eſt expreſſus,ſenten
tia cōfirmatoria nō tenet:qꝛ videt eundem errorem repetere,ſcdm Bart.
Tu dic cum gl.ꝙ error expreſſus vitiat:qꝛ inducit peccatū forme,ſed er-
ror tacitus nō vitiat:quia nō eſt ibi peccatū forme,ſed materie,ſicut di-
cimus in ſimili.ff.de falſis.l.ſi quis legatū.ꝛ.ff.de penis.l.ſi quis aliqd.
§.teſtamentū.Unde licet iudex dicat ita:qꝛ eſt probatū:ideo cōdemna-
mus,licet nullo modo ſit probatū,vʒ ſentētia,vt
no.Inn.in.c.prudentiā.de off.dele.Nō ergo re
quiritur cōformitas ſententie ad probationē,ſʒ
ad eſſe ſentētie,licet requirat ad bene ꝛ recte eſſe
ſed ꝯformitas ſentētie ad peti.requirit,vt de eo
dēſit,vt.l.vlt.j.de ſideicō.lib.ꝛ adde qꝺ no.ff.de
3 appel.l.ſi expreſſim. ¶ †Quero,nūquid ſenten-
tia que ꝯtinet expſſum errorem calculi,ſit totali
ter nulla,an vero ſit aliqua eatenus,quaten⁹ nō
eſt error gl.hic innuit ꝙ in totū nō valeat.ꝛ eſt
ratio:qꝛ ſententia eſt indiuidua,vnde ſuper vno
capitulo nō pōt ꝑ parte valere,ꝛ ꝑ parte nō va
lere.j.qñ ꝓuo,nō eſt neceſ.l.certa ratiōe.Cōtra-
riū tenet gl.j.de re iud.l.ij.Dicit ibi Jac.but.ꝙ
in diuerſis capitulis pōt ꝑ parte ſentētia in vno
valere,in alio nulla eſſe,vt.ff.de iure patr.l.Cor-
nelia pia.ꝛ.l.quedā mulier.ff.fa.ercis. Sʒ in eo-
dē.c.refert,aut ꝯtinet qd diuiduū,vt quātitatē,
ꝛ tūc valet,quatenus nō eſt erratū.Aut cōtinet
quid inuiduū,vel qꝺ pro parte explicari non po-
teſt:ꝛ tunc nullo modo valet,vt in.l.in hoc iudi-
cio.fa.erci.Cy.tenet hic ꝙ ſup eodē capitulo ſen
tentia in totū eſt nulla:qꝛ ſnia in ſe eſt qd indiui-
duū ſm Cy.bene tñ ꝯcedo ꝙ ſi ab iſta ſnia appl
let,dbebit iſta ſnia reformari,nō eſt ꝙ in parte ꝯ
ſirmet,in parte reſirmet,ſed qꝛ iudex appellatio
nis ꝯdēnabit in condēnandis, aſoluet in abſol
uēdis,habita prima ſnia ꝓ nulla:nā nullitas fa-
cit eū ſuccedere in iuriſditiōe,vt.j.de accuſ.l.ab
ſentē ꝛ facit.ff.de ver. ob.l.q rome.§.pe.ꝛ.ff. qꝺ
4 cū eo.l.titianus. ¶ †Tertio q̄ro.an trāſactio re
uocet ꝓpter errorē calculi.Quidā dicūt ꝙ vʒ,ēt
ſi ſit error expreſſus.ar.ff.ſi qs cau.l.ſʒ ꝛ ſi qs.§.
ſi.ꝛ.ff.de ſideiuſ.l.ſi qs poſt ꝙ.Ja.de ra.dicit cō
trariū:qꝛ error impedit cōſenſum:ergo nō valet
trāſactio:vt.l.obligationū ſubſtātia.ff.de act.ꝛ a
ob.Pet.dicit ꝙ trāſactio valet,ſed quaten⁹ eſt
error expreſſus,reſcindit. ar.huius.l. in ſi,qꝛ re-
ſcinditur ſtipulatio quaten⁹ eſt erratū:ergo idē
in quolibet cōtractu.ꝛ hec opi.eſt verior ſecūdū
Jac.but.ꝛ Bar.Poſſet dici ꝙ qꝛ eſt vitiuʒ for
me.quod quatenus ſit vitium,eatenus eſt tranſ
actio ipſo iure nulla.Nō ob,hec,l.in ſi.qꝛ ibi nō
erat error in ſtipulatiōe expreſſe,ſed in cauſa ſti
pulationis,id eſt in computo,vnde deriuatur ſti
pulatio:ꝛ ſic non obſt. Bald.

a ¶ Reſpōdet gl.ꝙ ſic.An per tranſactionē quislibe-retur a monachatu,do.Pe.j.c.ſtatuimus.de traſac. ſequitur iſta dicta And.Bar.

¶ De poſtulando. Rubrica.

1 ☞ Appelatio ſi nō interponatur a ſententia:
neceſſe eſt ei perpetuo obtemperare.
2 Sententia quāto tempore duret,ꝛ vſqꝫ ad quod
tempus.
3 Legatus de latere,ſi ponit aliquos ad confinia
per modum diſinitiue:ſtatim eo reuocato expi-
rant confinia.
4 Licentia iudicis de capiēdo an duret in tempus
ſucceſſoris.

¶ Lex prima.

CUm a ꝑfecto. Snia q̄ diſinitū tp̄s non ꝯtinet
ꝑpetuū hʒ effectū.h.d.vł ſic Re
motus ab officio,nūqꝫ illud re-
cuperat.h.d.Sec⁹ in ſuſpēſo.l.
1 in ſnia tpali,vt.ff.e.l.imperator. ¶ †Not. ꝙ q
a ſentētia nō appellat,dʒ ei ꝑpetuo obtēperare.
¶ Op.d.l.ſi.ff.de penis.vbi dꝛ ꝙ illa ſnia nō hʒ
perpetuū effectū,ſed durat toto tp̄e illius magi
ſtrat⁹,ꝛ nō plus.Dicūt quidā ꝙ ibi erat magi
ſtratus annalis,hic ꝑpetuus.Iſtā diſtinctionē
ponit Guil.in alia materia,in.l.reſpiciendū.ff.ſi
cer.pe.ꝛ ar.de excu.tut.l.iuriſperit⁹.in ꝓn.tñ h
iſta dr̄ia nō eſt bona.Unde dic,ꝙ aut loquit in
ſnia diffinitiua,aut in interlocutoria.Primo ca
ſu interdictū perpetuo durat,vt hic.In ſcdo ca
ſu durat durāte officio iterdicētis,ꝛ nō trāſit ad
ſucceſſorē,vt ibi.Et rō dr̄ie eſt:qꝛ iterlocutoria
potius pertinet ad authoritatē interloquētis,ꝛ
ad tuendā eius dignitatē,ꝙ ꝑtineat ad ordina

nā penā,ar.ſ.cōm in.vel epiſto.l.proclama.⁊.l.in
terlocutio.⁊.l.fin.Cū enī iſta interlocutoria ferat
ſummatim,⁊ extra ordinē,nō dʒ eſſe tāti effect⁹,
ſeu tāte efficacie,quāte eſt diffinitiua,q̄ fertur cū
magna ſolēnitate,⁊ iſta reſpōſio cōiter approba
2 tur.❡†Sed extra opp.⁊ vr̄ ꝙ talis ſnīa debeat
durare decēnio,vt.ff.de penis.l.fine ꝑfinito.Sol.
tres ſunt caſus:aut ſnīa nō cōtinet tp̄s,⁊ eſt ꝑpe
tua:vt hic,⁊.ſ.de penis.l.ſeruus.Aut in ſnīa fit
mētio tp̄is:q: iudex dicit interdico tibi ad tp̄s,⁊
nō exprimit̃ ad tp̄s:tūc dico ꝙ nomē tp̄is in ſen
a tentia platū,abſolute intelligit̃ de lōgo tp̄e[a],hoc
eſt ð decēnio,vt.l.fine ꝑfinito.qð nō eſt alibi:aut
ſnīa ꝯtinet tp̄s certorū menſiū,annorū,vel dierū:
tūc aut eatenus durat illa ſnīa,q̄tenus ſumus in
tra illud tp̄s:ſʒ poſt tp̄s ipſo iure expirat:vt.ff.de
off.ꝑfe.vr.l.i.ad fi.Sed ponam⁹:legatus de late
re ponit in q̄dā ecclīa interdictū,nec exꝑmit tp̄s,
nūqd eo reuocato a legatiōe durat iterdictū:dic
b ꝙ nō:q: interdictū magis accedit iterlocutorie.[b]
3 q̄ diffinitiue,cū ſit reuocabile.❡† Jō dico ꝙ ſi
legat⁹ de latere ponit aliquos ad ꝯfinia ex mera
ſua authoritate,nō cognitionaliter ꝑ modū diffi
nitiue:q: ſtatim ꝙ eſt reuocatus,expirāt ꝯfinia.
Jtē dico eē:dn̄s Sabinēſis dederat licentiā qui
buſdā bānitis marchie qð ibi poſſint reuerti:nō
tū rebāniendo iſtos,nā iſta licētia nō durat poſt
mortē dn̄i Sabinēſis.ar.no.in.l.ſi certarū.in fi.ff.
c de mi.teſt.Nā vbicūꝗ ponūt[c] hec verba ad no
ſtrū beneplacitū:vel ad noſtrā volūtatē,nunquā
durat diſpoſitio vel diſpoſitū finito officio:vt de
h plene not.Bar.ff.de v.ob.l.cēteſimis.ſ.fi.vbi
d oīno videas.❡Extra opponit̃[d] de.c.ex lr̄is.extra
de cōſti.Sol.ibi loquit̃ in ſnīa lata rōne ꝯtuma
cie,cuius natura eſt tādiu durare q̄diu durat cō
e tumacia.ar.ff.de col.bo.l.i.ſ.ſi frater,⁊ iō bānū[e]
qð fert̃ ex ꝯtumacia bānito cōparēte legitio tp̄e
reducit̃ ad ſimplicē citationē:nec amplius dr̄ iſte
bānitus.qð eſt no.lex vero noſtra loquit̃ qn̄ ſnīa
erat lata ex cā tali q̄ nō poterat ꝑ pnīaʒ purgari:
4 ⁊ ſic nō ob.❡†Ultimo q̄ro,qd de licentijs iudi
cū:vtrū licētia de capiēdo daret in tp̄s ſucceſſo
ris.⁊ vr̄ ꝙ nō:q: interlocutoria ſicut ſnīa,nō extē
dit ſe ad tēpus ſucceſſoris,vt.l.ſi cū dies.ſ.ſi qs.
ff.de arbit.Jn contrariū vr̄:q: ex iſta ſnīa eſt ius
parti queſitū,⁊ ideo nō videtur expirare.pro hoc
gl.ord.ff.de iur.om.iu.l.⁊ q:.hoc tenet Bar.ff.de
acq.poſ.l.fundi.ſ.j.vbi videas.dic ꝙ iterlocuto
ria de dimittēdo,vel capiēdo non expirat:q: non
pertinet ad ſolaʒ iudicis authoritatē,ſed ad ius
partis.Cōmiſſio tū que fit nuntio de executione
facti,expirat forte:q: expirat mandatū nuntij re
integra mortuo,vel quaſi mortuo mādante:⁊ ita
practicamus.Unde in iſta ciuitate facimus re
nouare cōmiſſiones:ſed Bart.videtur dicere qð
hoc non ſit neceſſe:quia iſtud mandatum eſt ne
ceſſarium:ergo non finitur morte' mandantis:vt
d.l.fundi.ſ.j.cautius eſt tamē quod fiat renoua
tio commiſſionis,⁊ mandati.

❡Lex ſecunda.

NEc ceterorū. Etiam libertini
pn̄t aduocare, ſi ſunt literis eruditi.
h.d.tex.gl.dicit idē ſi neſciāt lr̄as.i.le
ges:tū ſciāt practicā:tū in matricula aduocatorū
non poſſunt poni,niſi ſtuduerint per quiquenni
um ad leges:vt.j.tit.l.nemini.⁊.l.iubemus.

1 ☞Confeſſio facta ſub ſpecie mutui,cuʒ tamē
mutuum non eſſet,poteſt infringi per exceptio
nem non numerate pecunie.
2 Obligatio naturalis,an ſit in chirographo poſt
biennium.
3 Et an iſte contractus ſit contractus ſimulatiōis
cum nullum interuenit mutuum.
4 Quid ſi ſalarium exceſſiſſet debitum modum,an
eſſet ſimulatio de permiſſo ad prohibitum.
5 Statutum ſi diſponit ꝙ contra inſtrumētum cō
feſſionatum non poſſit opponi exceptio ſolutio
nis,⁊ ſimulationis,an poſſit opponi exceptio nō
numerate pecunie.

a ❡Lōgo tp̄e. Uið Bal.i.c.ex literis. de cōſti. And.bar.
b ❡Jnterlocutorie. cū Bar.tranſit hic ſing.Pau.ð caſ.⁊ adð Bal.in.l.ſi.in vj.q.j.de contrah.empt.
c ❡Nam vbicunꝗ ponunt. ꝯſulo nūc Bononie,við bar.in.d.l.centeſimis. Bal.in.l.ſi.C.ð cōtrah.emp.⁊ in ſuo repertorio ſeu peculio.in ver.iudex.vide Dn̄icū Pe.de anch.in.c.ſi gratioſe.de reſcr.li.vj. Jo.cal.in cōſil.iij.iti.de reſcri.And.Barba.
d ❡Extra opponit. Nor.pro.c.ex lr̄is.de cōſti.vide eūdē Bal.in aut.interdicimus.ſ.de epiſ.⁊ cle.et.ā in.l.acceptam.in.xix.q.de vſu.⁊ in.d.c.ex literis.et que ibi dixi. And.Barb.
e ❡Bannū. Adde Bal.⁊ Bar.in.l.ij.ſ.ſi.ff.de requi.re.ſed ſi poſt terminū ꝯparerent:nō reducerentur ad ſimplicē citationē bannuʒ. ſm Bal.in aut.cōtra qui propriā.in vlt.col.j.de nō nu me pecu.
f ❡Cōſenſus. Uide plenius Bal.in l.cū quis.ſ.de iur.⁊ fac.ign.⁊ Ange.poſt gl.⁊ Bal.in.l.j.ſ.conuentionis. ff.de pactis.
g ❡Spe future. Uide Jo.de imo.in.c.ſi cautio.extra de fide inſtru.

❡Lex tertia.

SJ ſub ſpecie. Jſta.l.eſt nota.⁊.h.d.Si occa
ſione ſalarij ex cā mutui promit
tatur,pōt intra tp̄s legitimū exceptio obijci,⁊ liberatio cōdi
ci.h.d.Bar.Uel ſic,exceptio ſimulationis,ſiue doli eſt perpe
tua,⁊ pōt qn̄cūꝗ opponi.h.d.tex.ſupplet̃ per gl.ſm Jac.bu.Uel ſic,cō
feſſio,vel cautio facta ſub ſpe future cauſe equiparat̃ cōfeſſioni facte ſpe
future numerationis:⁊ ideo pōt intra tp̄s conſtitutū exceptio opponi,⁊
1 cautio condici.h.d.❡†No.ꝙ confeſſio facta tanquā ex cā mutui,cū tū
nō fuerit ð mutuo,ſed de preſtando patrocinio cogitatū,poteſt infringi
excipiendo de nō munerata pecunia.Jtē pōt infringi cōdicendo cautio
nem.i.petendo ꝙ inſtrumētū quatenus de facto proceſſit,cancellet̃,⁊ ꝙ
iſta ſuperficialis ⁊ non ſubſtātialis obligatio declaret̃ per ſnīam nō tene
re.Scðo no.ꝙ exceptio nō nu.pecu.⁊ etiā cautionis cōditio,non habent
2 locū perpetuo,ſed intra tp̄a cōſtituta,vt innuit litera.❡†Tertio not.a
f cōtrario ſenſu litere,ꝙ tp̄is ſpacio geſto negotio,cōſenſus[f] ac fides adhi
betur,⁊ ſic eſt arg.ꝙ in chirographo poſt bienniū ſit naturalis obligatio
propter cōſenſum,⁊ ad hoc ſepe hec.l.allegat̃,⁊ eſt notabilis.❡Oppo.⁊
videtur exceptio non nume.pecu.hic locū nō habeat,qð ſic probo.Aut
iſta cautio emanauit ratione patrocinij preſtiti.Aut ratione patrocinij
preſtādi,⁊ ſecuti.Aut ratione patrocinij preſtādi,⁊ nō ſecuti.Primo ca
ſu nō habet locū exceptio:q: cautio lʒ nō habeat in ſe cauſam coloratam
habet in ſe verā cauſam.Jtē ſicut pōt obligatio nouari:ita cauſa poteſt
nouari in aliā cauſam:vt.j.ſi cer.pet.l.ſi ex pretio.Scðo caſu idē:q: pre
ſtatio patronicij implet contractū ex parte preſtātis,vt.ſ.de pac.l.credi
g tori.Tertio caſu exceptio debet eſſe perpetua,cū non ſit facta ſpe future[g]
numeratiōis,ſʒ ſpe alterius cauſe,vt.ff.de excep.do.l.pure.in fin.Timore
iſtius contrarij hec lex legit̃ duobus modis.primo modo quod exceptio
ſit ꝑpetua,⁊ in litera ibi dū dicit nec tp̄is ſpatio.ſubaudiat̃ maxime.Sʒ
hec ſol.eſt cōtra tex.q: litera negatiua nō pōt exponi in affirmatiuā.Et
q: rō legis ſtat in hoc,qð poſt tp̄is ſpatium videtur adeſſe cōſenſus,ac fi
des preſtationis:ergo exceptio non numerate pecunie q̄ fundatur ex pre
ſumptione,tollit̃ lapſu tp̄is per contrariam preſumptionē.Scða ergo ſo
lu.eſt,qð iſta exceptio nō pōt opponi poſt bienniū.Jtem nec cōditio ha
bet locū poſt bienniū:q: cui ⁊ qn̄ denegat̃ exceptio,multo magis dene
gat̃ actio,vt.ſ.de trāſac.l.nec intētio.Modo rn̄deo ad cōtraria,iſta cau
tio nō fuit ſpe future numerationis.cōcedo:tū fuit ſpe future cauſe.vn̄
caſu diſtinguo,ꝙ aut figura obligationis exprimit mutuū,⁊ expectat̃
tūc bienniū,vt hic.aut figura obligationis non exprimit mutuū,ſʒ aliū
cōtractū ſub ſpe future cauſe:tunc exceptio eſt ꝑpetua,vt.l.cōtraria.⁊.ff.
de excep.d.l.iij.ſ.circa.dicit Pe.ꝙ vbi nō ſpe future numeratiōis,ſʒ ſpe
alterius cauſe emanat cōfeſſio,ꝙ intra bienniū excipiēti nō incūbit onus
probādi,ſed poſt bienniū audit̃,ſi vult aſſumere in ſe onus ꝓbatiōis,vbi
vero ſpe future numerationis dr̄ emanaſſe chirographū,poſt biennium
nullo modo audit̃ opponēs,etiā ſi velit in ſe ſuſcipere onus probationis:
vt.j.de nō nu.pec.l.in cōtractib⁹.ſ.de illo.Jſta vr̄ eſſe intētio Pe.licet
3 multū cōfuſe loquat̃.❡†Scðo op.nā licet nō ob.exce.nō nu.pec.dʒ ob
ſtare exceptio ſimulationis:q: non pōt negari qn̄ iſte cōtractus in figura
mutui ſit ꝯtus ſimulationis,cū nullū interuenerit mutuū,nec re,nec ſpe
vn̄ eſt hic ſimulatio,⁊ color q̄ſitus.ſed ita eſt ꝙ exceptio ⁊ actio ſimula
tionis eſt perpetua:ergo falſum eſt qð hic dicit de biēnio.So.tūc contra
ctus eſt ſimulatus,qn̄ ꝑtextu vnius cauſe celebrat̃ figuraliter,ſed non eſ
ſentialiter.Sed qn̄ ꝑtextu alicuius alterius cauſe nō expſſe ⁊ alia cā ex
primat̃:tūc ſi ille cauſe ex volūtate partiū ſic ſe habēt,ꝙ vna equipollet
alteri,hec nō eſt ſimulatio,vt,d.l.ſi ex ꝑtio.Si vero eſſent cauſe que non
pn̄t inuicē equipolere,vt cauſa locationis,⁊ emptionis,ibi eſt etiā ſimu
latio,⁊ pōt ꝑpetuo opponi,vt.j.plus valere quod agit̃.l.emptione.Cum
igitur loquamur de cauſis veris,inſpecta iuris ꝓſumptione.ſ.lapſo tp̄e
opponēdi.Jtē cū loquamur de cauſis que poſſunt ordinari ꝑ cōtrahen
tes ad eundē finē ſolutionis,merito nō eſt hec exceptio ſimulationis pro
prie ſumpta:⁊ ideo biēnio cōcludit̃ ius excipiēdi,⁊ ꝯdicēdi,qð eſt notabi
le.❡Sed hic q̄ro,quid ſi ſalariū exceſſiſſet debitū modū:Rn̄.hoc eſſet
ſimulatio de ꝑmiſſo ad ꝓhibitū:⁊ ideo hactenus cōpeteret ius excipien
4 di ſm gl.⁊ oēs.❡†Et ex hoc intellige qn̄ ſtatuta permittunt opponi ex
ceptionē ſimulationis,de qua ſimulatione loquātur,certe intelliguntur
ſtatuta,qn̄ ꝑmittit̃ ſine ſpe alicuius cauſe ꝑcedētis,vel future.Jtē qn̄ cā
vera tēdit ad diuerſum vel contrariū effectū,cū cā expſſa in inſtrumento.
Jtē qn̄ de nullo fingit̃ aliqd.Sed qn̄ de aliquo fit in aliud nouatio,ſiue
trāſactio ⁊ eſt ibi equipollētia in effectu,illa obligatio nō eſt ſimulata:q:
5 nō deficit obligationi ſubſtātia,vt.d.l.ſi ex ꝑtiō.❡†Extra quero,dicit
ſtatutū ꝙ ꝯtra inſtrumentū cōfeſſionatū non poſſit opponi niſi exceptio
ſolutionis,⁊ ſimulationis.Nūc querit̃,nūquid poterit opponi exceptio
nō nu.pecu.Dici hic Bar.ꝙ qn̄ ꝑmittitur ſpe future cauſe poſtea non
ſecute,ꝙ pōt opponi exceptio ſimulationis.exceptio ergo non nu.pecu.
eſt quedā ſpecies exceptionis ſimulationis,⁊ iō vr̄ ꝙ poſſit opponi.vn̄
Odof.in.l.iſta dr̄ ꝙ exceptio iſta eſt quaſi exceptio ſimulationis.Bar.
dr̄ verū,qn̄ ꝑmittit̃ ſpe future cāe poſtea nō ſecute:⁊ tū alia cā in inſtru
mēto exprimit̃:q: eſt ibi color q̄ſitus ad nō cām.Sʒ qn̄ eadē cā,q̄ prepara
tur,exprimit̃ in inſtr̄o,ibi a principio nulla eſt ſimulatio.vn̄ no credo ꝙ
exceptio nō numerate pecunie proprie loquendo,ſit exceptio ſimulatio
nis:quia

niſ: q2 inter partes per chirographũ vere contrahitur, licet efficatia non
a inſit illi contractui, niſi poſt biennium[a]. ¶ † Adde ꝙ tot modis dicitur
6 contractus ſimulatus, quot modis fit fraus. ff. de legi. l. fraus. ⁊ de aqua
plu. arcenda. l. emptor. ⁊ ibi per Bar. ⁊ ideo vbi non eſt proprie fraus, nõ
eſt proprie ſimulatio.

¶ Lex quarta

VElamento. Abſentia aduocati non vitiat ſen-
tentiam. h. d. Fallit in aduocato fi-
ſci. ¶ No. ꝙ licet iudex nõ audiuerit allegationes aduocati:
tamen ſentẽtia tenet. ⁊ adde hic quod no. in. l. ab hoſtibus. §.
ſi. ff. qui. ex cau. maio. ¶ Not. de triplici patrono. ſ. eccleſie, liberti, ⁊ cau-
ſe. ⁊ in iſta tertia ſignificatione ſumitur hic.
1 ☞ Aduocatus qui paciſcitur de quota litis, debet officio aduocatio-
nis priuari.
2 An autem poſſit aduocatus conuenire de certa re, non de quota.

¶ Lex quinta.

1 **SI qui aduocatorum.** † Aduocatus
qui de quota
litis paciſcit̃, dꝫ ab officio aduocationis priuari, ſeu priuatus
declarari, ⁊ ſm gl. tanquã depredator. h. d. ¶ In tex. de pda-
b tione[b]. Iſtud vocabulũ reperit̃ in paucis locis in iure. ¶ Querit gl. qd
ſi cõuenit de minima parte ſub noie quote. Rñdeo ꝙ hoc nõ licet: quia
aduocatus nõ debet ſe facere cõſortẽ litis, etiã in minima parte, ⁊ hec eſt
2 veritas. ¶ † Scdo quero, vtrũ poſſit conuenire de certa re, non de quota.
Quidam dicunt ꝙ eſt permiſſum. Credo cõtrarium in re litigioſa, ſed in
re que non eſt in lite, valet pactum, vt no. in. l. j. j. de ſuffr. ⁊ adde qđ no. ff.
de pac. l. ſumptus. ¶ Quero, quid de ꝓcuratore? Rñdeo idem qđ in ad
uocato. vt. j. de procur. l. litem. ⁊. ff. man. l. ſi vero non remunerãdi. §. mau
rus. ¶ Quero, quid in aduocatis illiteratis. dic idem. ar. no. in. l. ij. ſ. eo.
nam cõtinentur nomine aduocatorum, licet non ſint in matricula. Bal.

¶ Lex ſexta.

c **QUiſquis vult.** [c] Non debet idem eſſe aduoca-
tus, ⁊ iudex eiuſdem cauſe, nec
debet in contumeliam prorũpere, niſi expediat, nec debet ſtu-
dioſe litẽ protelare, nec debet loqui vltra ꝙ deceat, ⁊ cum alle-
gat, debet ſtare, nõ ſedere. h. d. Iſta lex inſtruit aduocatũ in bonis mori-
bus, ⁊ ſi quis ſeruaret hãc legem reputaretur ſapientiſſimus aduocatus
quo ad deum, ⁊ mundum. Sed credo quo pauci reperiuntur.
1 ☞ Virtus nobilitat hominem.
2 Excuſans ſe a iure communi, debet probare excuſationem ſuam.

¶ Lex ſeptima.

PRouidendum. In aduocatis concedendis
dꝫ ſeruari equitas, ⁊ qui ſub
d trahit[d] aduocatũ, preſumit̃ habere malã cauſam. h. d. Item
ille qui non eſt fidelis, ſeu chriſtianus, ⁊ nõ poteſt eſſe aduoca
1 tus. h. d. i. vlt. ¶ † No. in tex. nobiliſſimos. ꝙ virtus nobilitat hominẽ.
In tex. fama. No. virtutẽ per famã probari, idẽ de nobilitate, vt in princ.
huius. l. ¶ In tex. equa diuiſio. No. equalitatẽ eſſe ſeruandã: ⁊ qđ dicit̃
2 in aduocatis, idẽ in quibuſcunqꝫ per iudicem eligendis. ¶ † In tex. ibi,
comprobari. No. ꝙ quando quis excuſat ſe a iure communi, debet pro-
bare excuſationem ſuam. In tex. reſtitui. ar. ꝙ tabellio qui ad mandatũ
ſuperioris non vult conficere inſtrumentum vel etiã rogatus, poteſt pri-
uari officio tabellionatus. ¶ In tex. oſtendet ſemiplena probatione, nõ
autem efficaci preſumptione. l. fina. j. qui admit.

¶ Lex octaua.

NEmo. In tex. ibi, ſin aute. Not. ꝙ ille qui admittit non
admittendum ad officium, debet puniri.

¶ De aduocatis diuerſorum iudiciorum. Rubrica.

¶ Dictum eſt. ſ. de actu ⁊ officio aduocationis, hic autem de perſonis
aduocatorum, ⁊ priuilegijs eorum dicit.
1 ☞ Aduocatus debet puniri de pͥuaricatione, ⁊ cauſa denuo tractat̃.
2 Appellatum ſi non eſt, ſtandum eſt rebus iudicatis.
3 Aduocatus ſi fuit corruptus pecunia, non ſolũ ſentẽtia eſt nulla, ſed etiã
corrumpens punitur: quia perdit litem.
4 Et an ſit neceſſaria reſtitutio in integrum. ⁊ nu. 5. 6. 7.
8 Probans per teſtes, qui poſtea ſunt reprobati, non propter dictum ipſo-
rum, ſed propter perſonam, preſumitur habere bonam cauſam.
9 Aduocatus ſi condẽnatus eſt propter preuaricationem, an illa ſenten
tia faciat fidem contra corrumpentem.

¶ Lex prima.

SI patronum. ¶ Ex preuaricatione ad-
uocati punitur aduocatus
⁊ ſentẽtia lata reſcindit̃, ſed ſi pͥuaricatio non probat̃, al-
legãs punit̃, ⁊ ſentẽtia remanet rata. h. d. Vel ſic. preua-
ricatio aduocati ꝓbata, facit aduocatũ puniri, ⁊ iterum
de cauſa queri, non probata facit accuſantẽ puniri, ⁊ ſen-
tentie ſtari. h. d. ¶ Caſus. Aduocatus meus ab aduerſario corruptus,
paſſus eſt me vinci in lite, querit̃ qualiter mihi
cõſulat̃. Rñ. ꝙ ſi ꝓbo de pͥuaricatiõe ipſius, ꝙ
ipſe extraordinarie puniet̃ de pͥuaricatiõe, ⁊ de
cauſa de nouo queret̃. Si autẽ nõ potero ꝓbare
preuaricationẽ aduocati, in dubio pͥſumor calũ-
niator, ⁊ puniar vt erat puniẽdus aduocatus. ſ.
infamia, ⁊ extra ordinẽ, ⁊ ſnĩa remanet firmata-
ꝗ nõ fuit appellatũ. h. d. tex. cũ declaratione gl.
1 ſm Ja. bu. ¶ † No. ꝙ ex preuaricatiõe aduoca
ti aduocatus punit̃, ⁊ cã denuo tractat̃: ergo lis
nõ ꝑdit̃. ¶ Scdo no. ꝙ accuſans, ⁊ nõ ꝓbãs, de
calũnia punit̃: ergo calũniari preſumit̃, vnde in-
famatur, ⁊ pena taliõis punit̃. Et eſt pena talio
nis in arbitrarijs abitraria, vt hic in tex. iuncta
gl. Et in ꝯſuetudinarijs cõſuetudinaria, vt no t. in
l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de infami. nã ꝯſue
tudo ſeruãda ẽ in punitionibꝰ faciẽdis. ⁊ nihil
omittẽdũ de eo. qđ dictat cõſuetudo. vt. ff. de ex
2 traord. crimi. l. ſaccularij. §. ſunt qdã. ¶ † Ulti-
mo no. ſtandũ rebus iudicatis, a quibus nõ eſt
appellatũ. ¶ Op. iſta lex, dicit ꝙ ꝓbata preua
ricatiõe de principali cauſa, denuo queret̃, ⁊ ſic
videt̃ dicere ꝙ ipſo iure, ⁊ qđ nõ ſit neceſſaria re
ſtitutio in integ. ſed lege aperte cauet̃ cõtrariũ:
q2 reſtitutio in inte. eſt neceſſaria, vnde videt̃ ob a
ſtare. ff. de mino. l. minor aũt. §. j. Sol. iſta dꝫ in
telligi ſecũdũ illã, ꝙ nõ ipſo iure, ſed ope reſtitu
tiõis, q̃ minoribꝰ cõcedit̃ ex ꝓprio edicto, ſꝫ ma
ioribus concedit̃ ex clauſula generali, ſi qua mi b
hi iuſta cauſa eſſe videbit̃. ⁊ hoc tenent Odof. ⁊
Pet. ¶ Sed alij ſoluũt, qđ aut aduocatꝰ pͥua-
ricat̃ omittẽdo, vt q2 ſciẽter omittit articulare,
vl' allegare. ⁊ ex iſta omiſſiõe cliẽtulꝰ perdit cãꝫ:
tũc ſit neceſſaria reſtitutio in integrũ, aut preua
ricat̃ ꝯmittẽdo, puta reuelãdo alteri parti ſecre
ta, inſtruẽdo alterã partẽ in agẽdis: tũc ipſo iu-
re ſentẽtia ſit nulla: q2 maior ẽ pͥuaricatio ꝯmiſ-
ſionis q̃ omiſſionis. facit qđ no. in ſimili. ff. ſol.
ma. l. ſi mora. ¶ Tertij dicũt ꝙ aut iſta pͥuari-
catio ꝓcedit pecunia mediãte, aũt gratia. Pri c
mo caſu ſnĩa ẽ nulla: q2 penalis. Scdo caſu ſnĩa
eſt aliq̃: tñ reſtitutio ꝯpetit. ar. j. qñ ꝓuo. nõ ẽ ne
l. venales. ⁊. ff. ad treb. l. ſeruo inuito. §. cũ pretor
Iſtã diſt. tꝫ gl. ⁊ hãc ap ꝓbata Ja. bu. Sꝫ Bar.
approbat opi. Pet. ꝙ. ſta diſt. aut fuit corruptꝰ
pecunia, vel nõ: nõ reperit̃ niſi in iudice, ſꝫ in ad- d
uocato ſecus. Q2 in aduocato nõ ſubſtãtiat̃ iu-
diciũ, vt no. in. l. j. §. ij. ff. de poſt. ⁊. ſ. ti. j. l. vela-
mẽto. Sꝫ in actore, iudice, ⁊ reo ſubſtãtiat̃ iudi
ciũ ſm Bar. tex. eſt. c. extra. de verb. ſig. c. forus
3 §. in oi quocꝫ. ¶ † Sꝫ Ja. de ar. dt ꝙ ſi pecunia
corruptus fuit aduocatꝰ: tũc nõ ſolũ ſnĩa eſt nul
la, ſꝫ corrũpẽs litẽ ꝑdit, vt. j. de pena iud. l. j. ⁊. ff.
de calũ. l. j. §. pe. ⁊ de ꝯdi. ob tur. cau. l. ij. Uñ ad
uerſarius ſi eſt reꝰ, petit ſe abſolui, ſi aũt eſt ac-
tor, petet reũ cõdẽnari, cũ corrũpẽs perdiderit
cãm, vt dictũ ẽ. Si vero nõ fuerit corruptꝰ pecu
nia, ſꝫ gratia: tũc directo ꝯ aduocatũ de pͥuari-
catiõe aget̃. pͥia lite ſuo marte currẽte, vt q ha-
beat ius obtineat, ſm Ja. de ar. ergo lex iſta nõ
pͭt intelligi in corrupto ꝑ pecuniã: q2 tũc denuo
nõ q̃reret̃ de cã pͥncipali, ſꝫ habito corrupto ꝓ ꝯ
feſſo, oĩno ſuccũberet in lite, vt. ff. de iure ſiſ. l. eiꝰ
q delatorẽ. Cũ ergo dicat denuo q̃ri, intelligo
ope reſtitutionis aduocato preuaricãte ꝑ gra-
4 tiã, vt ñ obſtet ꝯtrariũ. ¶ † Op. ſcdo, ⁊ vr̃ ꝙ nõ ſit
neceſſaria reſtitutio: vt. l. ſi pͭtor. §. marcellus. ff.
de iud. Sol. dt Bar. qđ ad hoc vt ſnĩa ſit ipſo iu
re nulla ꝑꝑ corruptionẽ aduocati. tria reqͥrunt̃.
primo, qđ dolꝰ aduerſarij corrũpẽtis interceſſe-
rit. ſcdo, ꝙ aduocatꝰ corruptꝰ falſas allegatio-
nes fecerit. tertio, ꝙ ſnĩa fuerit lata cõtra abſen
tẽ. ar. in. d. §. marcellus. ſm eũ. Tu dic ꝙ vbi in
teruenit pecunia, ſufficit ſola corruptio pecunie,
ſꝫ vbi gratia, eſt neceſſaria reſtitutio in inte. niſi
ſnĩa ſit lata per falſas allegationes, ſeu ꝓbatio-
nes cõtra abſentẽ: nã tũc eſſet nulla ipſo iure, vt
d. §. marcellꝰ. ¶ Tertio op. ꝙ ñ habeat locũ in
integrũ reſti. ſꝫ actio. de dolo, vt. l. ⁊ elegãter. §.
ſi ꝓcurator. ff. de dolo. Sol. ad ipſam litẽ habet

a ¶ Niſi poſt bien-
niũ. Idẽ voluit in
l. fraus. ff. de legi.
And. bar.
b ¶ Depredatione
quis ſit depͥdator,
Add Bal. per illũ
tex. in. l. ne frumẽ-
tũ. j. que res vẽ. nõ
poſ. ⁊ vide i. l. j. §.
j. ff. de abigeis. pre
do enim minus eſt
quã fur. vt in. l. eũ
qui. §. i, ⁊ ibi glo. ⁊
doct. ff. de fur.
c ¶ Vult. ad mate-
riaꝫ huius. l. circa
gl. vide Inn. in. c.
j. extra depoſitu. ⁊
gl. in. l. properãdũ.
§. illo. j. de iudi.
d ¶ Subtrahit. Vi
de aliqua hic per
Cy. ⁊ Pau. de ca.
qui dicit ꝙ per ea
que hic habentur,
obtinuit ꝙ ſi pars
cõduxit oẽs melio
res aduocatos, co
git̃ aliquos ex eis
dimittere, ⁊ qđ ad
uocatus cogit̃ ſu-
ſcipere iudiciũ, niſi
iuraret iſtũ nõ ha-
bere iuſtitiam ſm
Gui. de ſuza, per. l.
rem nõ nouam. §.
patroni. j. de iudi.
ſed quid de eo qui
ſubtrahit aduerſa
rio defenſiones, vi
de Cy. ⁊ Pau. de
caſt. hic.